

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ОК 5. ФІЛОСОФІЯ

Спеціальність	022 ДИЗАЙН 029 ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА 035 ФІЛОЛОГІЯ 051 ЕКОНОМІКА 073 МЕНЕДЖМЕНТ 075 МАРКЕТИНГ 081 ПРАВО 241 ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Курс / семестр вивчення	2/3 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	4
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції - 32 год.
	Практичні, семінарські заняття - 16 год.
	Самостійна робота - 72 год.
Вид індивідуального завдання	реферат
Форма підсумкового контролю	екзамен
Кафедра (назва, № кабінету, контактний телефон, e-mail)	Кафедра публічного та приватного права, ауд. 215
Викладач /і:	Данилова Ніна Олександрівна, к. філ. н, доцент
Контактна інформація викладача/ів:	E-mail: kaf-pravo@suem.edu.ua
Дні занять	Згідно з розкладом
Консультації	Очні консультації: згідно з графіком Дистанційні: електронна пошта, групи у Вайбері, Телеграмі
Анотація навчальної дисципліни:	
Навчальна дисципліна полягає у наданні здобувачам вищої освіти комплексу необхідних знань, що стосуються теоретичних знань та практичних навичок щодо особливостей та проблем забезпечення національної безпеки держави, у тому числі, в розрізі її складників; набуття навиків щодо здійснення комплексного аналізу об'єкта безпеки з можливістю ідентифікувати чинники, індикатори, національні інтереси безпеки, загрози безпеці, а також задля здійснення оцінки рівня та визначення стану будь-якого виду безпеки; набуття знань для систематизації необхідних заходів зміцнення будь-якого виду безпеки.	

Мета і завдання навчальної дисципліни:

Мета: прищепити здобувачам вищої освіти основи світоглядної культури, виробити навички абстрактного мислення, які відповідають сучасним вимогам і є необхідним мінімумом для розвитку творчого мислення, спроможності до критичного аналізу ідей, позицій, думок самостійно мислячої особи, громадянина, захисника правопорядку.

Завдання: надати академічне знання головних течій, напрямів та найважливіших вчень світової і власно національної філософської думки; на тлі розгорнутого історико-філософського матеріалу навчити розрізняти, формулювати і усвідомлювати філософсько-світоглядні проблеми у контексті минулого і сучасного культурного життя; розкрити фундаментальні основи філософського ставлення до світу і людини в умовах сучасної світоглядної трансформації цивілізаційних парадигм; прищепити вміння самостійного, проте такого, що спирається на класичні зразки, мислення, проаналізувати основи та особливості філософського мислення у контексті гуманітарного знання, розкрити роль філософської освіти у підготовці правоохоронця демократичної правової держави.

Мета орієнтована на формування у здобувачів таких компетентностей:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

Мати базові навички риторики.

Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

Програмні результати навчання:

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Очікувані результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

ОРН 1. Знання основних типів світогляду, походження філософії, основні «поля філософських проблем»: онтологія, гносеологія, філософська антропологія;

ОРН 2. Розрізняти повсякденний, релігійний та філософський світогляди та адекватно оцінювати прояви кожного з них, виробляти елементи узагальнюючого, філософського погляду на дійсність;

ОРН 3. Формувати власну свідому громадянську та патріотичну позицію щодо основних соціально-політичних явищ в Україні;

ОРН 4. Вміти аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення;

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Філософія, її смисл і призначення в культурі

Предмет філософії. Етимологія поняття «філософія». Філософія і світогляд. Філософія, міф, релігія. Філософія і мистецтво. Філософія як цілісний погляд на світ, людину та їх взаємовідносини. Філософія як знання і як мудрість. Значення філософії у культурі.

Тема 2. Особливості філософії як теоретичного знання

Філософія як наука. Методологічна, гносеологічна та аксіологічна функції філософії. Рефлексивність та критичність. Філософія та філософування. Авторський вимір філософського дослідження. Структура філософського знання. Особливості філософських проблем. Філософська мова. Філософські категорії – універсальні форми осмислення світу.

Тема 3. Філософія стародавнього Сходу

Загальні риси філософії стародавнього Сходу. Історико-культурні передумови виникнення філософської думки. Основні течії філософської думки у стародавньому Китаї: конфуціанство, даосизм. Морально-правові погляди у філософії Стародавнього Китаю. Місце філософських вчень Стародавнього Китаю в історії світової філософії.

Тема 4. Давньогрецька філософія

Загальна характеристика античної філософії. Передумови виникнення філософії у Стародавній Греції. Періодизація та проблематика античної філософії.

Мілетська школа: проблема первоначала світу у Фалеса, Анаксимандра, Анаксімена. Піфагор і піфагорійці: вчення про міру, число, ритм як умови гармонії Космосу. Геракліт: діалектика єдності і боротьби протилежностей, вчення про Логос. Філософія Єдиного у вченні елеатів (Парменід, Зенон). Атомізм Демокрита.

Софісти: значення в історії західної культури. Зміст поняття «антропологічний поворот античної філософії». Людина як «міра всіх речей» (Протагор): логічне коріння морального релятивізму.

Сократ: філософія морально відповідальної особи. Суб'єктивна діалектика Сократа. Іронія та майєвтика як прийоми діалектичного методу Сократа. Традиції сократичної філософії.

Платон: вчення про ідеї: онтологічний, антропологічний, гносеологічний, соціально-політичний аспект. Аристотель – систематизатор античної філософії. критика платонівських «ідей». Метафізика, етичний ідеал, політичне вчення Аристотеля.

Тема 5. Середньовічна філософія. Філософія епохи Відродження

Періодизація та проблематика середньовічної філософії. Апологетика, її завдання та головні тенденції (Тертулліан, Оріген).

Патристика, її історичне призначення. Життя і погляди Аврелія Августина.

Виникнення і розквіт схоластики. Характеристика схоластичного методу. Тематика філософських досліджень у схоластиці. Співвідношення розуму та віри. Проблема теодицеї. Філософія Фоми Аквінського.

Держава та право у середньовічних філософських концепціях (за творами Аврелія Августина та Фоми Аквінського).

Характерні риси духовного стану епохи Відродження. Антропоцентричний характер ренесансної філософії. Періодизація філософії Відродження. Італійський гуманізм і його філософські засади. Вчення про державу та право Н. Макіавеллі. Утопія Т. Мора. Місце та роль Відродження в історії світової філософії і культури.

Тема 6. Проблема універсального методу та соціально-антропологічні пошуки у філософії Нового часу

Соціально-економічні обставини виникнення нового типу філософствування у Новий час. Питання методології та теорії пізнання. Емпіризм і раціоналізм. Зміна у відносинах між філософією та науками про природу.

Ідея великого відновлення наук Ф. Бекона. Класифікація знання та місце у ньому філософії. Критика «ідолів розуму». Розробка дослідно-індуктивного методу.

Р. Декарт – засновник раціоналізму Нового часу. Предмет філософії за Декартом. Правила філософського методу дослідження. Вчення про інтелектуальну інтуїцію.

Концепція людини у раціоналістичній традиції. Антропологічні та політично-правові погляди Б. Спінози. Теорія передумовленої гармонії Г.В. Лейбніца.

Філософсько-правові погляди Т. Гоббса. Поняття природного права, природного закону та теорія суспільного договору. Розвиток концепції природного права та суспільного договору у філософії Дж. Локка.

Тема 7. Німецька класична філософія кінця XVIII - початку XIX ст.ст.

Поняття класичної філософії. Філософія І.Канта: зміст «коперніканського перевороту» у теорії пізнання. «Трансцендентальний» метод дослідження умов і можливостей пізнання. Апріорні форми чуттєвості і мислення. Етика І. Канта. Категоричний імператив.

Філософія Гегеля. Аналіз розвитку пізнання і свідомості у «Феноменології духу». Філософська система Гегеля. «Наука логіки» – ядро філософської системи Гегеля. Філософія права Гегеля. Проблема свободи. Право і мораль. Філософія історії. Спадщина німецької класичної філософії у сучасному вимірі.

Тема 8. Некласична філософія XIX - XXI ст.

Виникнення та головні напрямки позитивістської філософії.

Філософія О. Конта. Емпіріокритицизм Е. Маха та Р. Авераніуса. Постпозитивізм. Критика історизму та концепція сучасної науки К. Попера.

Марксизм як феномен соціально-економічної, політичної та філософської думки. Буття як соціальне буття, матеріалістичне розуміння історії, розвиток суспільства як природно-історичний процес. Проблема відчуження та його подолання. Шляхи до свободи. Концепція людини. Матеріалістична діалектика та її соціальний зміст.

Антропологічні тенденції неklasичної філософії (філософія життя, екзистенціалізм). Життя як предмет філософії. Ф.Ніцше та переоцінка всіх цінностей. Концепція надлюдини.

Проблема свободи і змісту людського існування у філософії екзистенціалізму. Екзистенція як категорія філософії (С. Кіркегор, М. Гейдеггер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр, А. Камю)

Тема 9. Українська філософія

Україна між Заходом і Сходом: проблема культурної ідентичності. Особливості вітчизняного філософствування.

Проблема призначення людини в українській філософії (Ярослав Мудрий, Кирило Туровський, Станіслав Оріховський, Г.Сковорода, П.Д. Юркевич).

Вітчизняна традиція філософії держави (Б. Кістяківський, М. Грушевський, О.Терлецький). Українська філософія у XX ст. та на початку нового тисячоліття: основні теми, проблеми, тенденції розвитку.

Тема 10. Метафізика і онтологія

Буття як головна проблема метафізики і онтології. Рівні буття. Категорії буття, субстанція, матерія. Основні концепції матерії. Простір і час, основні позиції щодо їх розуміння. Атрибути матерії. Поняття руху і розвитку.

Тема 11. Основні проблеми гносеології

Головне питання гносеології та основні гносеологічні напрямки (гносеологічний оптимізм, агностицизм, скептицизм). Пізнання як суб'єкт-об'єктне відношення. Проблема істини та основні концепції істини. Форми істини. Критерій істини. Проблема джерела пізнання. Рівні та форми пізнання.

Тема 12. Філософські проблеми наукового пізнання

Специфіка наукового пізнання. Проблема демаркації наукового пізнання. Принцип

верифікації та принцип фальсифікації. Методологія, рівні методології, основні методи та рівні наукового пізнання. Класичний та неklasичний образи науки. Основні концепції неklasичної філософії науки (Т. Кун, П. Фейерабенд, І. Лакатос).

Тема 13. Соціальна філософія

Специфіка соціальної філософії. Природа-суспільство-людина. Біосфера та ноосфера. Поняття суспільства та його структура. Основні сфери суспільного життя. Проблема рушійних сил та спрямованості суспільного розвитку. Глобальні проблеми сучасності і перспективи людства.

Тема 14. Філософія культури

Поняття культури, дилема природного та культурного. Культура як міра людського в людині. Аксиологічний фундамент культури. Поняття цінності. Загальнолюдське, групове та індивідуальне у культурі. Національна культура. Культура і цивілізація.

Тема 15. Філософська антропологія

Філософсько-антропологічні концепції ХХ-ХХІ ст. Природознавче та філософське розуміння людини. Проблема антропосоціогенезу. Питання про свободу та необхідність у людській діяльності. Проблема сенсу людського існування. Екзистенціальне розуміння людини як проекту.

Рекомендовані джерела і навчальна література:

1. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
2. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана Філософія: Підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.
3. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник. Одеса, 2019. 304 с.
4. Філософія: підручник / Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, А. О. Баумейстер [та ін.]. 2-ге вид., перероб. і доп. Х.: Фоліо, 2018. 621 с.
5. Філософія (Ігор Бичко, Віталій Табачковський, Ада Бичко, Володимир Ярошовець). Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 648 ст.

Методи викладання, навчання:

Лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії, лекції-демонстрації з використанням мультимедійного обладнання);

Семінарські, практичні заняття (публічне обговорення питань тем курсу, дискусії, виконання ситуаційних вправ, участь у діловій грі та ін.);

Самостійне навчання (виконання завдань самостійної роботи (СРС), індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ): контрольна робота, підготовка тез доповіді на наукову конференцію з публікацією).

Форми контролю успішності навчання:

Контрольні заходи з перевірки успішності засвоєння навчального матеріалу з дисципліни включають: поточний контроль, виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ), підсумковий контроль (екзамен).

Поточний контроль має на меті перевірку виконання завдань як аудиторної, так і самостійної роботи здобувачів вищої освіти та може проводитися в таких формах:

- оцінювання підготовлених виступів, доповідей з тематики семінарських занять;
- усне опитування або письмовий експрес-контроль на семінарських заняттях;
- виконання контрольної роботи;

- тестування з засвоєння окремих тем курсу;
- перевірка виконання завдань СРС.

Контроль виконання *ІНДЗ* здійснюється у формі перевірки підготовлених тез та їх наступної публікації як умова апробації результатів власного дослідження.

При проведенні рубіжних контролів після вивчення кількох тем курсу у формі електронного тестування використовується набір тестових завдань, які містяться в бібліотеці електронних курсів системи дистанційного навчання СУРА для перевірки знань здобувачів вищої освіти.

Система оцінювання результатів навчання:

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань здобувачів вищої освіти, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною системою.

Підсумкова оцінка (екзамен) виставляється на підставі суми накопичених балів здобувачем вищої освіти, отриманих у ході поточного, рубіжного контролів, виконання ІНДЗ.

Схема розподілу балів:

50 балів (поточний контроль)	10 балів (контроль виконання ІНДЗ)	40 балів (рубіжний контроль)
---------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------

Мінімальний пороговий рівень з кожного виду контролю:

30 балів (поточний контроль)	5 балів (контроль виконання ІНДЗ)	25 балів (рубіжний контроль)
---------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------

Шкала оцінювання результатів навчання:

Загальна семестрова оцінка за 100-бальною шкалою переводиться у національну шкалу відповідно до таблиці:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи)	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії і порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час усіх видів контролю здійснюється відповідно до затверджено в університеті «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень з навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти» (URL : <https://www.suem.edu.ua/normatyvni-dokumeny>).

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перегляд новин на Телеграм-каналі.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Філософія».

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі вищої освіти мають відвідувати лекційні й практичні (семінарські) заняття. Відсутність здобувача вищої освіти на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку здобувачів вищої освіти і поліпшенню іміджу університету (факультету).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі вищої освіти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач вищої освіти, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Бонуси

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

Силабус відповідає змісту освітніх програм (а саме: відповідність назві дисципліни, кількості кредитів, формі підсумкового контролю, набору компетентностей і результатів навчання), яка пройшла процедуру рецензування стейкхолдерами.

Силабус затверджено на засіданні кафедри публічного та приватного права, протокол від «11» вересня 2023 р. № 11.

Завідувач кафедри

Людмила КУЗНЕЦОВА